

მწვანე ალტერნატივას შენიშვნები და კომენტარები

შპს “დაგის“ ცემენტისა და ფილერის
წარმოების საამქროს პროექტის
გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშზე

10 მარტი, 2021

წარმოგიდგინებთ მწვანე ალტერნატივას შენიშვნებს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ვებ-გვერდზე საჯარო განხილვისათვის 2021 წლის 21 იანვარს [გამოქვეყნებულ](#) შპს “დაგის“ ცემენტისა და ფილერის წარმოების საამქროს (კლინკერის, თაბაშირის, დანამატებისა და კირქვის დაფუძვით) პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების (გზშ) ანგარიშზე.

მიგვაჩნია, რომ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ არ უნდა გასცეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება განსახილველ დოკუმენტზე შემდეგი გარემოებების გამო:

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის თანახმად, გზშ ანგარიშში შესწავლილი უნდა იყოს საქმიანობის განხორციელებით გამოწვეული პირდაპირი და არაპირდაპირი ზემოქმედება - ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე; ბიომრავალფეროვნებაზე; მიწაზე, წყალზე, ჰაერზე, ნიადაგზე, კლიმატზე და ა.შ. მიუხედავად კოდექსით გაწერილი მოთხოვნებისა, ანგარიშში არ არის წარმოდგენილი დეტალური კვლევები და მისი დიდი ნაწილი მხოლოდ ფორმალურად, სათაურების დონეზე არის წარმოდგენილი. გზშ ანგარიშის გაცნობის შემდეგ ნათელი ხდება, რომ კვლევები მეცნიერულ ცოდნასა და შეფასებებს არ ეფუძნება.

დოკუმენტში არ არის დასაბუთებული პროექტის საჭიროება, ისევე როგორც მიზანშეწონილობა. ანგარიშში მხოლოდ მიკერძოებულად, დადებით ჭრილში წარმოდგენილ შეფასებებს ვხვდებით; არ არის დათვლილი თუ რა ზიანს და რა სარგებელს მოუტანს პროექტი ადგილობრივებს, რეგიონს და ზოგადად სახელმწიფოს.

ალტერნატივების ანალიზი

▪ უმოქმედობის (ნულოვანი) ალტერნატივა

უმოქმედობის ალტერნატივაში წარმოდგენილია შაბლონური ჩანაწერი. უმოქმედობის ალტერნატივა უნდა გულისხმობდეს, საქმიანობის განხორციელებლობის შემთხვევაში გარემოს არსებული მდგომარეობის ბუნებრივად განვითარების აღწერას და არა პროექტის განხორციელების შედეგად მიღებულ სარგებელს, როგორც ეს გზშ ანგარიშშია განხილული.

▪ ადგილმდებარეობის ალტერნატივა

უმოქმედობის ალტერნატივის მსგავსად, ქვეთავი „ტერიტორიის შერჩევის ალტერნატივები“ ასევე ფორმალურად არის წარმოდგენილი. ნათელია, რომ ალტერნატივების განხილვა არ მომხდარა. კომპანიამ ჯერ კიდევ გზშ ანგარიშის მომზადებამდე შეისყიდა საპროექტო ტერიტორია, ხოლო შემდეგ ვითომ „განიხილა“ ადგილმდებარეობის ალტერნატივები.

ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედება

ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედება - მხოლოდ დასაქმებული პერსონალის მიმართ არის განხილული. დოკუმენტში ჩამოთვლილია მოსამსახურე პერსონალის ჯანმრთელობაზე მოქმედი რისკ - ფაქტორები, რომელთა შორის **მწვავე და ქრონიკული მოწამვლის შესაძლებლობა** არის დასახელებული. შემარბილებელ ღონისძიებად - დასაქმებულების ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით და სპეცტანსაცმლით უზრუნველყოფა, ასევე, მათი პერიოდული სამედიცინო შემოწმება არის განსაზღვრული.

ყურადსაღებია, რომ საპროექტო ტერიტორიის უშუალო სიახლოვეს სასოფლო-სამეურნეო მიწის ნაკვეთები მდებარეობს. მიუხედავად ამისა, საერთოდ უგულებელყოფილია ამ მიწის ნაკვეთებით მოსარგებლე ადამიანებზე ზემოქმედების საკითხი. არ არის შეფასებული, რა ზიანს მიაყენებს საწარმოს საქმიანობა მათ ჯანმრთელობას. ყურადსაღებია, რომ ადამიანები ხშირ შემთხვევაში მთელ დღეს (მაშინ, როცა საწარმო აქტიურ რეჟიმში მუშაობს) მიწაზე მუშაობაში ატარებენ.

2021 წლის 4 მარტს ჩატარებულ საჯარო განხილვაზე შპს „ზეციხელი 2010“-ის წარმომადგენელმა არაერთხელ გაიმეორა, რომ ასეთი ტიპის საწარმოებთან ახლოს, ხმაურის კანონმდებლობით დადგენილ ნორმამდე დაყვანა ძალიან რთულია და ამიტომ იქნა არჩეული ეს ტერიტორია (საწარმო მოსახლეობიდან 1400 მეტრით არის დაშორებული). თუმცა, სასოფლო - სამეურნეო სავარგულებზე დასაქმებულ მოსახლეობაზე ხმაურის ზემოქმედების საკითხი განხილული არ არის.

ტრანსპორტირება

საწარმოში სამშენებლო მასალების და ნედლეულის შეტანა, ასევე, წარმოებული პროდუქციის გატანა ავტომობილების მეშვეობით იგეგმება. ანგარიშის თანახმად, ტრანსპორტირების დროს ნედლეულის გადახურვა ბრეზენტით ან ბრეზენტის მაგვარი მასალით მოხდება. გაუგებარია რა იგულისხმება „ბრეზენტის მაგვარ“ მასალაში.

შემარბილებელი ღონისძიებებისადმი მიძღვნილ ქვეთავში აღნიშნულია, რომ სატვირთო მანქანებით ფხვიერი მასალის გადატანისას, ბრეზენტით გადაფარვა უნდა მოხდეს იმ შემთხვევაში, როცა **ამტვერების ალბათობა არსებობს**. ამტვერების ალბათობა, რა თქმა უნდა, ყოველთვის არსებობს, ამიტომ როგორც ნედლეულის, ისე წარმოებული პროდუქციის ტრანსპორტირება ძარადახურული მანქანებით უნდა ხდებოდეს.

ამასთან, სამრეწველო ზონებში (ჭიათურა, ზესტაფონი, ტყიბული) არსებულმა პრაქტიკამ ნათლად აჩვენა, რომ მხოლოდ ბრეზენტით მანქანის გადახურვა არაეფექტურია, რადგან ნედლეულის გარემოში გაფანტვა მაინც ხდება. საწარმოო პროცესში ნედლეულის თუ სხვა პროდუქციის გადაზიდვის ყველაზე გონივრული საშუალება - სპეციალური, ძარადახურული მანქანებია.

ზოგადი სახის შენიშვნები

1. 4.1.1. ქვეთავში წარმოდგენილია ცხრილი - ცემენტის და ფილერის წარმოებისას მავნე ნივთიერებათა გაბნევის ანგარიშის შედეგების შესახებ. გაურკვეველია, ცხრილში წარმოდგენილი მონაცემები საშუალო დღე-ღამურ, წლიურ თუ მაქსიმალურ ერთჯერად კონცენტრაციებს აჩვენებს. შესაბამისად, ზემოქმედების შეფასებაც შეუძლებელია.
2. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, საწარმოდან უშუალო სიახლოვეშია განთავსებული არაერთი სასოფლო-სამეურნეო სავარგული. საერთოდ არ არის შესწავლილი მიწაზე ზემოქმედების საკითხი - რა გავლენას მოახდენს საქმიანობა მიწის ნაყოფიერებაზე. მსოფლიოში ნაყოფიერი

მიწების ფართობი, სულ უფრო და უფრო კლებულობს, რაც ბიოლოგიურად სუფთა პროდუქტზე ხელმისაწვდომობას ყოველდღიურად ზღუდავს და მოსახლეობის გადარიბებას უწყობს ხელს. შესაბამისად, სასოფლო-სამეურნეო მიწაზე ზემოქმედების საკითხი მნიშვნელოვანია და საჭიროებს სათანადო შეფასებას.

საქმიანობის განმახორციელებელი, არა თუ არ შეისწავლის მიწაზე ზემოქმედების საკითხს, არამედ უშვებს კიდევაც, რომ მომავალში ეს ტერიტორია სამრეწველო ზონად ჩამოყალიბდება. დოკუმენტში შემდეგი სახის ჩანაწერს ვხვდებით - „აღნიშნული ტერიტორიის შემოგარენი ყალიბდება როგორც სამრეწველო ზონა, რადგან საწარმოო ტერიტორიის ჩრდილოეთ მხარეს უკვე არსებობს ორი ასფალტის ქარხანა შესაბამისი ინფრასტრუქტურით.“

3. გზმ ანგარიშში ვკითხულობთ - „საწარმოსათვის შერჩეული ტერიტორია წარმოადგენს მის საკუთრებას და მისგან უახლოესი დასახლებული პუნქტი დაშორებულია 1400 მეტრით, რომელიც საკმარისია ასეთი ტიპის საწარმოს ფუნქციონირებისათვის“. გაურკვეველია რას ემყარება ეს დასკვნა. რით იხელმძღვანელეს, როდესაც საწარმოდან მოსახლეობის 1400 მეტრით დაშორება ოპტიმალურ მანძილად მიიჩნიეს. საერთოდ გაუგებარია, სასოფლო-სამეურნეო მიწაზე დასაქმებული პირები ამ მოსახლეობის შემადგენელ ნაწილად რატომ არ ჩათვალეს.
4. ანგარიშის სხვადასხვა ნაწილში ურთიერთსაპირისპირო და გაუგებარ ჩანაწერებს ვხვდებით, ასე მაგალითად: „საწარმოს შემოგარენში არ არსებობს მაღალი ხმაურის გამომწვევი საწარმოები და აქედან გამომდინარე კუმულაციური ზემოქმედება ხმაურის დონეზე არ იქნება მაღალი. ასევე, გარემოს სხვა კომპონენტების მიმართ, კერძოდ ატმოსფერულ ჰაერზე, კუმულაციური ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის, რადგან საწარმოო განთავსების ტერიტორიის მიმდებარედ არ არსებობს ისეთი ობიექტები, რომლებმაც შეიძლება გამოიწვიოს კუმულაციური ზემოქმედება. ასევე გარემოს სხვა კომპონენტების მიმართ, კერძოდ ატმოსფერულ ჰაერზე, ხმაურზე და გარემოს სხვა კომპონენტებს, კუმულაციური ზემოქმედება მოსალოდნელია საწარმო ტერიტორიიდან 76 და 120 მეტრზე მდებარე ასფალტის ქარხნებიდან, რომელიც გათვალისწინებული იქნება მიწისპირა კონცენტრაციების ანგარიშისას, ასევე ხმაურის ანგარიშისას“ (მე-9 ქვეთავი, კუმულაციური ზემოქმედება).